

[Hawaiian Newspapers Collection](#)[Search](#)[Title](#)[Date](#)[Place](#)[Advanced Search](#)[Translate](#)
wehewehe.org[Register](#)[Log in](#)

[Ka Puuhonua, Ka Puuhonua o na Hawaii](#) / [Ka Puuhonua o na Hawaii 26 January 1917](#)
/ [OLELO HAWAII](#)

Ka Puuhonua o na Hawaii, Volume IV, Number 4, 26 January 1917 — OLELO HAWAII [ARTICLE]

[Back](#)

OLELO. HAWAII

I ikeia no ke kanaka no kekahi lahui ma kana olelo. Ina e nalowale ana ka olelo makua-hine o kekahi lahui, e nalo hia aku ana no ia lahui.

I keia la, ua nalohia aku ko kakou kuokoa, a i ka-pau ana o ka kakou olelo makuahine, o ka pau ana no ia o ka lahui Hawaii.

Ma na ano no nae apau a kakou e nana aku ai, eia no ka

mana napanui iloko o ko kakou mau lima. Ua lilo mau ia kakou ka hapanui o na wahaolelo i ka Ahaolelo. A eia i keia poe ka mana e hana i mau kula Hawaii no kakou. No keaha la i hana oleia ai? Ua hapaiia mai i kekahi mau kau a na na kanaka Hawaii no i pepehi.

I keia la, ke hepa mai nei ka oleloia ana o ka kakou olelo makuahine. Aole keiki o 15 makahiki e hiki ke kamailio pololei i ka olelo makuahine o keia aina. A no keaha ke kumu i hiki ole ai? No ka mea, aole a'oi ia i ka olelo pololei. A i ka hala ana o na la pokole wale no o ka pau no ia, a mai uwe aku kakou no ka mea, na kakou no i nanamaka.

E na kanaka Hawaii, pehea no hoi e koho kakou i poe e hele i ka Ahaolelo e kokua mai ia kakou? Malia paha o olelo mai kekahi, aole e hiki e a'oi ka olelo Hawaii ma na kula aunu-

ni. Ae, aole no he kula aupuni a na Kepani ma Hawaii nei e a'o nei i ka olelo lahui o ko lakou alua, aka, ke ku nei ia mau kula, a ke a'oiia nei na keiki Kepani e ike i ka olelo a kona makuahine. Ina ua hiki ole i ka Ahaolelo, e ala no hoi kakou na kanaka Hawaii a e kukulu no hoi i mau kula no na kakou.

Eia kekahi mau kanaka a mau wahine Hawaii i lako me na dala, a he manao ko'u ina e komoia aku lakou e koiia e kokua mai, e haawi mai ana no lakou.

A pehea no hoi na Luakini o kakou, aole anei e hiki e a'oiia ko kakou poe keiki e heluhelu i na baibala Hawaii, a e himeni Hawaii, a e kala ia na haawina kula Sabati ma ka olelo a ko lakou makuahine? Ka, ea, he nui na manawa e hiki ai e loa ia kakou he manawa e a'o ai i ka kakou mau keiki i ka olelo a kona makuahine, o ka pilikia,

ua lilo no na ka poe makemake
e make ka lahui Hawaii ame ka
lakou olelo, ke alakai ana.

Aole wale no ka ma na oi-
hanana kakou i hoike ai i ko ka
kou haawi ana i ke aloha i na
ilio, i ko kakou olelo makuahine
no kekahi. O ka olelo Hawaii
ka mea e ikeia ai kakou he la-
hui okoa. A ina ua makee ka-
kou i keia mea he lahul, o ka
hoomau aku i kona oleloia ka
mea e mau ai, aole o ka hoo-
poina iho.

He manaolana ko'u, e hoea
mai ana ka la e ku ai he mau
kula olelo Hawaii ma ko kakou
nei aina. A e hoomaka nae ka
kou e a'o i kakou mau keiki
ma na Kula Sabati i ka olelo
Hawaii. E heluhelu nui na kei-
ki Hawaii i ka Baibala Hawaii,
a mai ae i ka oukou mau keiki
e ao'ia ma ka olelo haole iloko
o na Luakini. Ina kakou e hoo-
maka ana ma keia keehina, aole
no e hala he mau makahiki e
ola hou ana ka olelo Hawaii.

Ina ua paakiki ka loa ana he
mau kokua mai ka Abaolelo
mai, e hoomaka ma na Luakini.
E hooona i na keiki i ka hale-
pule e a'ola ana na haawina ma
ka olelo Makuahine ou e Ha-
wail.

This article has been automatically clipped from the Ka Puuhonua o na Hawaii 26 January 1917, organised into a single column, then optimised for display on your computer screen. As a result, it may not look exactly as it did on the original page. The article can be seen in its original form in the [page view](#).